Evropské cukrovary, cukrovarnické společnosti a jejich aliance: kdo kontroluje evropskou produkci cukru?

EUROPEAN SUGAR FACTORIES, SUGAR COMPANIES AND THEIR ALLIANCES: WHO IS IN CONTROL OF EUROPEAN SUGAR MARKET?

Helena Řezbová[1], Luboš Smutka[1], Josef Pulkrábek[2], Irena Benešová[1]
[1] Česká zemědělská univerzita v Praze, Fakulta provozně ekonomická
[2] Česká zemědělská univerzita v Praze, Fakulta agrobiologie, potravinových a přírodních zdrojů

Evropský trh s cukrem a cukrovou řepou se v posledních letech vyvíjí velmi dynamicky. Jednotlivé reformní kroky, které byly v posledních dvou dekádách realizovány, velmi výrazně ovlivnily jeho současnou podobu a strukturu (1). Zatím posledním plánovaným krokem v oblasti reformování evropského cukerního trhu se jeví zrušení společné organizace trhu, které je plánované k roku 2017. Tato reforma sice neznamená, že by se unijní cukerní trh plně liberalizoval, i nadále totiž zůstane částečně izolován od okolního světa prostřednictvím relativně vysokých cel (2), ale zrušení kvót povede k ještě větší restrukturalizaci cukerního trhu v rámci jednotlivých zemí EU (3).

Dlouhodobý proces reformování trhu s cukrem zatím vedl a stále vede k postupnému vyprofilování se trhu s cukrem napříč celou Evropskou unií. Počet pěstitelů cukrové řepy a zároveň i počet producentů cukru se dynamicky snižuje (4). V důsledku reformního úsilí došlo v průběhu posledních let k výrazné redukci produkčních kapacit napříč jednotlivými regiony a státy EU. Celá řada tradičních regionů – producentů cukru – evropský cukerní trh zcela vyklidila a jejich produkční kapacity byly buďto úplně eliminovány nebo výrazně přerozděleny mezi ostatní země resp. společnosti ovládající evropskou produkci cukru. Na druhou stranu se však cukerní trh neustále koncentruje a některé vybrané země respektive nadnárodní společnosti, operující na evropském cukerním trhu, neustále posilují své pozice klíčových producentů (5, 6).

Cíl a metodika

Cílem článku je identifikovat současnou produkční strukturu trhu Evropské unie. V příspěvku jsou vymezeny jednotlivé typy cukrovarů vyrábějících cukr na území EU a je vymezeno jejich teritoriální působení. Příspěvek dále popisuje jednotlivé společnosti, operující na trhu EU, včetně počtu cukrovarů, kterými tyto společnosti disponují. Rovněž jsou stanoveny nejvýznamnější cukrovarnické společnosti respektive aliance společností, které kontrolují produkci cukru na trhu EU. V článku jsou vymezeny vztahy jednotlivých společností v rámci zmíněných aliancí a je rovněž uveden stručný přehled vlastnických a smluvních struktur, existujících v rámci hlavních aliancí na cukerním trhu EU.

Z hlediska metodologického je článek zaměřen na analýzu současného stavu distribuce a kontroly výrobních kapacit napříč EU. Data vstupující do analýzy poskytují přehled o situaci na unijním trhu v období 2013/2014. Datovou základnu potřebnou pro zpracování analýz představují databáze, které jsou vytvářeny a spravovány v rámci organizací ISO (International Sugar Organization), CEFS a F. O. Licht. Další údaje byly čerpány převážně z výročních zpráv, publikovaných jednotlivými společnostmi operujícími na trhu EU. Z hlediska teritoriálního článek monitoruje situaci na trhu EU-28, avšak reálné produkční kapacity se vyskytují pouze v Belgii, Bulharsku, České republice, Dánsku, Chorvatsku, Francii, Finsku, Itálii, Litvě, Maďarsku, Německu, Nizozemsku, Polsku, Portugalsku, Rumunsku, Řecku, Slovensku, Španělsku, Švédsku a Velké Británii.

Pro potřeby analýzy cukrovarnických kapacit jsou cukrovary rozděleny do tří kategorií: cukrovary zpracovávající cukrovou řepu, cukrovary zpracovávající cukrovou třtinu (respektive surový třtinový cukr) a cukrovary kombinované. Jednotlivé aliance, ovládající produkci cukru v EU jsou vymezeny nejen podle svých vlastních produkčních jednotek, ale také prostřednictvím dohod o spolupráci, kterými tyto aliance disponují ve vztahu k dalším partnerům.

Tab. I. Cukrovarnické společnosti operující na trhu EU, 2013

Cukrovarnická společnost	Cukrovary	Cukrovarnická společnost	Cukrovary
ABSugar	8 cukrovarů ve Španělsku a Velké Británii	Považský cukor, a.s.	1 cukrovar na Slovensku
Acor Sociedad Cooperativa	1 cukrovar ve Španělsku	Raffinerie Tirlemontoise S.A.	4 cukrovary v Belgii
Agrana Romania S.A.	2 cukrovary v Rumunsku	RAR Refinarias de Acucar Reunidas, S.A.	1 cukrovar v Portugalsku
Agrana Zucker GmbH	2 cukrovary v Rakousku	Saint Louis Sucre S.N.C.	5 cukrovarů ve Francii
Burgarski Zaharni zavodi Ltd.	1 cukrovar v Bulharsku	SC Zaharul Liesti S.A.	1 cukrovar v Rumunsku
Burgas Zaharen Závod	1 cukrovar v Bulharsku	Sermide S.p.A.	1 cukrovar v Itálii
COPROB	2 cukrovary v Itálii	Sfir Raffineria di Brindisi	1 cukrovar v Itálii
Cristal Union/ CristalCo	10 cukrovarů ve Francii	Slovenské cukrovary s.r.o.	1 cukrovar na Slovensku
Cukrovar Vrbátky, a.s.	1 cukrovar v ČR	DAI, S.A. *	1 cukrovar v Portugalsku
Eridania Sadam S.p.A.	1 cukrovar v Itálii	Sinaga, S.A. **	1 cukrovar v Portugalsku
Fabrica De Zahar Bod SA	1 cukrovar v Rumunsku	Sucros Oy	2 cukrovary ve Finsku
Hanácká potrav. společnost, s.r.o.	1 cukrovar v ČR	Suedzucker (Südzucker) AG	9 cukrovarů v Německu
Hellenic Sugar Industry S.A.	3 cukrovary v Řecku	Suedzucker (Südzucker) Polska S.A.	5 cukrovarů v Polsku
ISCAL Sugar	1 cukrovar v Belgii	Suiker Unie/ Royal Cosun	3 cukrovary v Německu a Nizozemsku
Krajowa Spolka Cukrowa S.A.	7 cukrovarů v Polsku	Suomen Sokeri Oy / Finnsugar Ltd.	1 cukrovar ve Finsku
Lesaffre Frčres S.A.S.	1 cukrovar ve Francii	Tate & Lyle	1 cukrovar v Anglii
Litex Commerce JSC	3 cukrovary v Bulharsku	Tate & Lyle Açúcares Portugal S.A.	1 cukrovar v Portugalsku
Litovelská cukrovarna, a.s.	1 cukrovar v ČR	Tereos	9 cukrovarů ve Francii
Magyar Cukor ZRT.	2 cukrovary v Maďarsku	Tereos Ludus	1 cukrovar v Rumunsku
Marr Sugar Romania SRL	1 cukrovar v Rumunsku	Tereos TTD, a.s.	2 cukrovary v ČR
Mimo Trading S.R.L.	1 cukrovar v Rumunsku	Tvornica Secera Osijek d.o.o.	1 cukrovar v Chorvatsku
Moravskoslezské cukrovary, a.s.	2 cukrovary v ČR	UAB	1 cukrovar v Litvě
Nordic Sugar	5 cukrovarů v Dánsku, Litvě a Švédsku	VIRO Tvornica secera d.d.	1 cukrovar v Bulharsku
Nordzucker AG	5 cukrovarů v Německu	Zaharen Kombinat Plovdiv AD	1 cukrovar v Bulharsku
Nordzucker Polska S.A.	2 cukrovary v Polsku	Zaharni Zavodi	1 cukrovar v Bulharsku
Ouvré Fils S.A.	1 cukrovar ve Francii	Zuccherificio del Molise S.p.A.	1 cukrovar v Itálii
Pfeifer & Langen	10 cukrovarů v Německu, Polsku a Rumunsku		

* DAI – Sociedade de Desenvolvimento Agro-Industrial, ** Sinaga – Sociedade de Industrias Agricolas Acorianas, S.A. *Pramen: F.O.Licht, CEFS, 2014*

Výsledky a diskuse

Evropský trh s cukrem je relativně specifický díky existenci Společné organizace trhu a také díky velmi silné ochraně vnitřního trhu zemí Evropské unie vůči vnějšímu prostředí (trhu světovému, respektive trhu ostatních zemí a regionů) (7).

Evropská unie patří k velmi významným producentům cukru jak v Evropě, tak i ve světě. Její vlastní produkční kapacity vynikají zejména v oblasti výroby řepného cukru (8). Obecně lze konstatovat, že EU se se svou produkcí cca 17 mil. t a exportem 6,7 mil. t cukru ročně (2013/2014, v ekvivalentu surového cukru) řadí k nezanedbatelným aktérům globálního trhu.

V současnosti na trhu EU působí 132 cukrovarů, z nichž 103 jsou cukrovary vyrábějící pouze řepný cukr, ostatní cukrovary jsou buď kombinované (16 cukrovarů), nebo to jsou rafinerie třtinového cukru (14 cukrovarů). Těchto 132 závodů je rozmístěno napříč celou EU. V jednotlivých zemích jsou tyto cukrovary (počet řepných + počet kombinovaných + počet třtinových rafinerií; dle databáze F. O. Licht): Rakousko (2 + 0 + 0), Belgie (5 + 0 + 0), Bulharsko (0 + 4 + 2), Chorvatsko (1 + 2 + 0), Česká republika (7 + 0 + 0), Dánsko (1 + 1 + 0), Finsko (1 + 0 + 1), Francie (25 + 0 + 1), Německo (20 + 0 + 0), Řecko (4 + 0 + 0), Maďarsko (1 + 0 + 0), Itálie (3 + 2 + 1), Litva (2 + 0 + 0), Nizozemí (2 + 0 + 0), Polsko (16 + 2 + 0), Portugalsko (0 + 1 + 3), Rumunsko (4 + 1 + 3), Slovensko (2 + 0 + 0), Španělsko (3 + 2 + 0), Švédsko (1 + 0 + 1), Velká Británie (3 + 1 + 1).

Současný stav cukrovarnických společností na evropském trhu s cukrem je uveden v tab. I. Z tabulky vyplývá, že na trhu EU operuje v současné době přibližně 53 různě velkých společností, které mají velmi odlišnou strukturu a podnikatelské strategie.

Některé z těchto společností jsou představovány jednotlivými soukromými cukrovary, jiné společnosti tvoří uskupení cukrovarů působících v rámci jednotlivých členských zemí a v neposlední řadě existuje řada společností, které působí v prostředí více států na mezinárodní bázi. Tato báze není představována pouze jejich fungováním v rámci trhu EU, ale některé z těchto společností mají i širší napojení na trhy s cukrem fungující mimo vlastní Evropskou unii. Důležité je v tomto ohledu konstatovat skutečnost, že mnoho cukrovarů operuje v rámci národních, respektive nadnárodních struktur, které nejsou specializovány na výrobu cukru, ale produkce a obchod s cukrem představují pouze část jejich aktivit – jedná se například o společnosti Südzucker, Nordzucker, Tereos a další.

V hospodářském roce 2013/2014 činily celkové tržby skupiny Südzucker 7 735 mil. eur, přičemž její sektor cukru dosáhl tržeb 3 961 mil. eur, což představuje 50,8 % příjmů společnosti. Dalšími tržními segmenty Südzucker byly například segment ovoce s 15,15% podílem na tržbách a segment energetických plodin s 9,3% podílem na tržbách.

Podle poslední dostupné výroční zprávy skupiny Nordzucker za hospodářský rok 2012/2013 činily tržby této společnosti 2 443 mil. eur, sektor cukru se na tržbách podílel částkou 2 012 mil. eur, což představuje dominantní podíl (82,35 %) z tržeb společnosti. Doplňkovými aktivitami společnosti Norducker jsou výroba bioetanolu (3,56 % tržeb) a krmných pelet pro hospodářská zvířata (6,2 % tržeb).

Skupina Tereos (Tereos International) dosáhla v roce 2013/2014 tržeb ve výši 4 697 mil. eur. Sektor produktů z cukrové řepy (potravinářské a technické užití) se podílel na tržbách hodnotou 2 011 mil. eur, což představuje 42,81 % tržeb společnosti (Francie 1 721 mil. eur a Česká republika s Rumunskem 290 mil. eur). Sektor obilovin a škrobu měl tržby ve výši 1 638 mil. eur (34,87 % tržeb) a sektor cukrové třtiny v Brazílii, Africe a Indickém oceánu vytvořil 1 031 mil eur tržeb, což je 21,95% podíl na celkových tržbách skupiny Tereos.

Důležité je rovněž zdůraznit skutečnost, že ačkoliv počet společností působících na trhu EU se zdá být značný, tudíž by bylo možno předpokládat vysoký stupeň konkurence, realita je poněkud složitější. Řada společností totiž operuje v rámci nadnárodních aliancí – jako právní entita vystupují samostatně, ve skutečnosti jsou ovládány prostřednictvím majetkoprávních vztahů velkými nadnárodními společnostmi. Z toho tedy vyplývá, že skutečný počet subjektů operujících a konkurujících si na unijním trhu je značně nižší.

Evropský trh je ovládán šesticí velkých nadnárodních aliancí: „Nordzucker Alliance“, „Südzucker Alliance“, „Tereos Group Alliance“, „Pfeifer & Langen Alliance“, „Associated British Food Alliance“ a „Tate & Lyle Alliance“. Tyto aliance představují hlavní pilíře evropského trhu s cukrem a kontrolují nejen vlastní (mateřské) produkční kapacity, ale rovněž i dceřiné společnosti, či společnosti, které vstoupily do těchto aliancí na základě nákupu či výměny majetkových podílů, či na základě uzavření dohod o vzájemné spolupráci. Například „Nordzucker Alliance“ kontroluje (koordinuje) produkční kapacity následujících společností: Nordzucker Germany, Nordzucker Polska, Danish Sugar (Dánsko), Danisco Sugar (Litva, Finsko a Švédsko), Matra Cukar (Maďarsko), Považský cukor (Slovensko), Tereos TTD (Česká republika – pouze třetinový podíl) a dále pak disponuje rovněž výrobními kapacitami již zaniklého společenství „Eurosugar“.

„Südzucker Alliance“ kontroluje (koordinuje): Südzucker Germany, Südzucker Polska, Tiense Suikerraffinaderij (Belgie), Saint Louis Sucre (Francie), Agrana (Rakusko), Magyar Cukor (Maďarsko), Agrana (Slovensko), Agrana (Česká republika).

„Tereos Group Alliance“ kontroluje (koordinuje): Tereos (Francie), Acor (Španělsko), Tereos TTD (Česká republika – cca 62 %). Kooperace existuje rovněž mezi skupinou společností Tereos a společností Krajowa Spólka Cukrowa (Polsko), tato spolupráce se však netýká přímo výroby cukru, ale převážně oblasti bioetanolu.

„Pfeifer & Langen Alliance“ kontroluje (koordinuje): Pfeifer & Langen Germany, Cristal Union (Francie), Diamant Zucker (Německo), BSO (Polsko) a Italia Zuccheri (Itálie).

„Associated British Food Alliance“ v Evropské unii operuje převážně ve Velké Británii a dále pak ve Španělsku – v současné době tato aliance kontroluje (koordinuje): British Sugar Group (BSG-UK ; ABF vlastní 100 %), Billington's (UK; ABF/BSG vlastní 100 %) Czarnikow Group (UK ; ABF vlastní 42,5 %), Mitra Sugar Ltd (UK), Silver Spoon (UK) a Azucarera Ebro (Španělsko; ABF/BSG vlastní 100 %).

Tab. II. Nejvýznamnější producenti ovládající trh s cukrem v EU

	Aliance / společnost	Země sídla společnosti	Podíl na trhu EU (%)
1	Südzucker-Gruppe	Německo	24,1
2	Nordzucker AG	Německo	15
3	Tereos	Francie	10,9
4	Associated British Foods (British Sugar)	V. Británie	10,8
5	Pfeifer & Langen	Německo	8
	celkem TOP 5		68,8
6	Suiker Unie/ Royal Cosun	Nizozemsko	7
7	Cristal Union/ CristalCo	Francie	6,9
8	Tate & Lyle Sugars	V. Británie	5
9	Polski Cukier	Polsko	3
10	SFIR	Itálie	2
	celkem TOP 10		92,7
11	Iscal Sugar	Belgie	1
12	Helenic Sugar	Řecko	1
13	Eridania	Itálie	1
14	ACOR	Španělsko	1
15	RAR	Portugalsko	1
	celkem TOP 15		97,7
	ostatní		2,3

Pramen: CEFS, F.O.Licht, vlastní dopočty, 2014

„Tate & Lyle Alliance“ kontroluje (koordinuje): Tate & Lyle (Velká Británie) a Eridania (Itálie).

Z předchozího tedy vyplývá, že jednotlivé aliance ve skutečnosti kontrolují mnohem vyšší podíly na trhu s cukrem, než je na první pohled zřejmé z podílů u jednotlivých hlavních mateřských společností. Jak již bylo uvedeno, jednotlivé cukrovarnické společnosti jsou propojeny nejen majetkově, ale i celou řadou dohod o spolupráci a joint venture atd. Z nedávného zjištění antimonopolních úřadů navíc ještě vyplývá, že situace na trhu EU je mnohem komplikovanější, neboť jednotlivé společnosti, respektive aliance uzavíraly v minulosti mezi sebou dohody (kartely) o vzájemném rozdělení trhu – jako tomu bylo například v případě aliancí „Nordzucker“, „Südzucker“ a „Pfeifer & Langen“, které byly za toto své konání postiženy velmi výraznou pokutou německým antimonopolním úřadem (9).

Obecně pak platí, že evropský cukerní sektor ztratil v průběhu posledních desetiletí svůj národní charakter a stal se nadnárodním. Uvedené nejvýznamnější aliance společně s několika dalšími subjekty kontrolují většinu evropské produkce cukru. Jednotlivé produkční kapacity každé jednotlivé aliance jsou roztroušeny napříč celou EU – například společnost Nordzucker AG

Tab. III. Vlastnická struktura nejvýznamnějších cukrovarnických společností či aliancí působících v zemích EU

Společnost	Vlastnická struktura
Südzucker (Südzucker) AG Mannheim, Německo	52 % akcií vlastní družstvo SGVZ* (Svaz východoněmeckých producentů řepy); 10 % akcií vlastní Zucker Invest GmbH; 38 % volně obchodováné akcie prostřednictvím **burzy ve Frankfurtu**.
Nordzucker AG Braunschweig, Německo	76,23 % NGA** North sugar Holding (joint-stock company); 10,82 % Union-Sugar North-Hannover Company (UZS)***; 7,83% NZA**** North (Nordharz) sugar joint-stock company; 5,12% ostatní vlastníci. Akcie **nejsou volně obchodovány** – vlastníky akcií jsou především aktivní dodavatelé cukrové řepy pro potřeby Nordzucker AG..
Associated British Foods Londýn, Velká Británie	54,5% akcií ABF je vlastněno Wittington Investments (79,2% podíl ve Wittington Investments je vlastněn Garfield Weston Foundation*****); 45,5% akcií vlastní ostatní akcionáři (převážně fondy, drobní investoři). Akcie jsou zalistovány na **London Stock Exchange**.
Tereos (Group Tereos) Lille, Francie	52,65 % akcií vlastní Tereos Agro-Industrie, Francie; 18,1 % akcií vlastní pěstitelé cukrové řepy ve Francii a obilí v Brazílii; 29,25 % akcií je volně obchodováno na burze v Brazílii. Skupinu akcionářů skupiny Tereos tvoří 12 000 družstevních společníků – pěstitelů cukrové řepy, k nim je přidruženo 40 000 pěstitelů obilí v rámci dceřiné společnosti Tereos Internacional, kótované na burze Sao Paolo, která spojuje aktiva z oblasti zpracování třtiny a výroby škrobárenských produktů.
Pfeifer & Langen GmbH & Co. KG Köln, Německo	Vlastnická struktura velmi specifická, jedná se o komanditní společnost. Sídlo společnosti je v Německém Kolíně nad Rýnem, avšak registrována je v Belgii. Jedná se o nejmenší z cukerních aliancí na evropském trhu. Postavena je na sloučení německých společností Pfeifer & Langen, Diamant Zucker a také na převzetí britských akvizic ve východní Evropě. Aliance zahrnuje rovněž Italia Zuccheri a v současné době kooperace probíhá rovněž ve vztahu k společnosti Cristal Union.
Royal Cosun (Suiker Unie) Breda, Nizozemsko	Royal Cosun – družstvo nizozemských pěstitelů cukrové řepy (cca 11 000 členů).
Cristal Union – Paříž, Francie	Jedná se o družstvo reprezentující cca 40 % pěstitelů cukrové řepy ve Francii.
Polski Cukier – Krajowa Spółka Cukrowa S. A. – Toruń, Polsko	85 % akcií vlastní polský stát, 15% akcií vlastní zaměstnanci a pěstitelé cukrové řepy.

Pozn.: * SGVZ = Süddeutsche Zuckerrübenverwertungs-Genossenschaft eG, ** NGA Nordzucker Holding Aktiengesellschaft, *** Union-Zucker Südhannover Gesellschaft mit beschränkter Haftung, **** Nordharzer Zucker Aktiengesellschaft, ***** Garfield Weston Foundation patří k největším britským charitativním fondům, zbytek vlastní členové rodiny Weston.

Pramen: CEFS, F.O.Licht, Evropská komise, výroční zprávy, 2014

ovládá cca dvě desítky cukrovarů rozmístěných v Maďarsku, Dánsku, Litvě, Lotyšsku, Německu, Polsku, Slovensku, Itálii, Finsku a České republice. Společnost Südzucker jakožto největší producent cukru v EU ovládá cca tři desítky cukrovarů roztroušených v ČR, Rumunsku, Rakousku, Belgii, Francii, Slovensku, Německu a Polsku. Společnost Tereos kontroluje více než deset cukrovarů ve Francii, Rumunsku, Španělsku, ČR a dohodu o spolupráci má i s Polskem. Společnost Pfeifer & Langen kontroluje necelé dvě desítky cukrovarů převážně v Německu, Polsku, Rumunsku a Itálii, dohodu o spolupráci má rovněž s některými francouzskými cukrovary. Z výše uvedeného vyplývá, že evropská produkce cukru, které dle počtu cukrovarů obecně dominují Francie, Německo a Polsko, je ještě mnohem koncentrovanější, neboť převážně německé (Südzucker AG, Nordzucker AG, Pfeifer & Langen) a francouzské cukrovarnické společnosti (Tereos a Cristal Union), kontrolují, či ve formě dohod a závazků ovlivňují značné produkční kapacity napříč celou Evropskou unií. Na evropském cukerním trhu jsou proto dominantní převážně německé a francouzské cukrovarnické společnosti: německý podíl je cca 47 % (součet tržního podílu společností Pfeifer & Langen, Südzucker a Nordzucker), francouzský podíl pak činí cca 17 % je (součet tržního podílu skupiny Tereos a společnosti Cristal Union). Britské společnosti Tate & Lyle a ABF kontrolují dohromady cca 16 % evropského trhu s cukrem a nizozemská společnost Royal Cosun se podílí na cca 7 % unijního trhu. Z toho tedy v praxi plyne, že prostřednictvím společností majících sídlo v pouhých 4 zemích z celkového počtu 28 členských států EU je kontrolováno přes 87 % produkčních kapacit cukru EU. Produkce je tedy extrémně koncentrovaná a proto je konkurence na trhu s cukrem velmi omezená. Vlastnická struktura cukrovarnických společností (aliancí) je relativně velmi složitá – podrobnosti jsou uvedeny v tab. III.

Situace brzy bude z hlediska majetkových struktur ještě komplikovanější. Je totiž nutno konstatovat, že tak, jak se evropský cukrovarnický trh postupně blíží k okamžiku, kdy budou zrušeny cukerní kvóty, stává se předmětem zájmu investorů z prostředí mimo EU. Příkladem může být skupina ASR (American Sugar Refining, Inc.), pocházející z USA, která již provedla

akvizici 50% podílu společnosti ED&F Man's v SFIR Raffineria di Brindisi v Itálii. Skupina ASR rovněž vystupuje jako vlastník Tate & Lyle Sugars, která kontroluje některé rafinerie ve Velké Británii a v Portugalsku.

Závěry

Na základě výše uvedených poznatků lze konstatovat, že evropský cukerní trh je vysoce specifický. Ačkoliv v EU působí přes sto třicet cukrovarů, které jsou vlastněny přibližně pěti desítkami společností, je výroba cukru majetkově velmi koncentrovaná. Většina produkčních kapacit je lokalizována zejména v Německu, Francii a Polsku. Nicméně většinu produkce, bez ohledu na finální destinaci jednotlivých cukrovarů, kontrolují společnosti respektive aliance sídlící v Německu, Francii, Velké Británii a Nizozemsku. Obecně platí, že evropský trh s cukrem je rozdělen mezi osm dominantních aliancí – Südzucker, Nordzucker, Tereos, ABF (Associated British Foods), Plfeifer & Langen, Royal Cosun, Cristal Union a Tate & Lyle. Tyto aliance (společnosti) kontrolují necelých devadesát procent unijní produkce cukru. Evropský trh s cukrem je extrémně koncentrovaný a je čím dále tím více ovládán menším počtem subjektů. Ty mají prozatím velmi „jistou" pozici na vlastním cukerním trhu EU vzhledem ke skutečnosti, že doposud je tento trh kvótován, importy cukru (včetně surového cukru z třtiny) jsou omezeny vysokou úrovní cla (339 eur na tunu surového třtinového cukru a 419 eur na tunu bílého cukru) a nové subjekty nemají šanci penetrovat na trh EU, protože kvóty jsou „rozebrané". Jednotlivé cukerní společnosti na trhu EU jsou vzájemně majetkově a smluvně propojeny. Trh má tudíž ještě mnohem koncentrovanější podobu, než by se na první pohled zdálo.

Článek byl zpracován na základě výzkumu podpořeného IGA, PEF, ČZU v Praze (Analýza vývoje sektoru cukrovka-cukr po zrušení Společné organizace trhů s cukrem; Grant: 201 410 45).

Souhrn

Evropský trh s cukrem se neustále profiluje. Počet subjektů operujících na tomto trhu se neustále mění, respektive se snižuje počet subjektů, působících na trhu s cukrem v pozici producenta. Cílem zpracovaného článku je identifikovat současnou produkční strukturu trhu EU a stanovit, kdo reálně disponuje současnými produkčními kapacitami. Příspěvek podává přehled o rozmístění a charakteru cukrovarů napříč jednotlivými zeměmi EU a dále vymezuje nejvýznamnější cukr produkující společnosti respektive aliance společností, které kontrolují produkci cukru na trhu EU. Rovněž jsou identifikovány vztahy jednotlivých společností v rámci zmíněných aliancí. Z výše uvedených poznatků vyplývá, že evropský cukerní trh je vysoce specifický. Ačkoliv na trhu operuje více než sto třicet cukrovarů, které jsou vlastněny přibližně pěti desítkami společností, je nutno konstatovat, že se jedná o trh velmi koncentrovaný. Většina produkčních kapacit je lokalizována zejména v Německu, Francii a Polsku. Nicméně většinu trhu, bez ohledu na finální destinaci jednotlivých cukrovarů, kontrolují společnosti (aliance) sídlící v Německu, Francii, Velké Británii a Nizozemsku. Obecně platí, že evropský trh s cukrem je rozdělen mezi osm aliancí – Südzucker, Nordzucker, Tereos, ABF, Pfeifer & Langen, Royal Cosun, Cristal Union a Tate & Lyle. Tyto subjekty kontrolují (ovlivňují) přibližně 90 % produkce cukru v EU.

Klíčová slova: cukrovary, společnosti, aliance, vztahy, podíl, trh, produkce, EU, struktura.

Literatura

1. Nolte, S.; Grethe, H.: Development of the EU and world sugar markets in 2011. *Zuckerind.*, 137, 2012 (1), s. 40–48.
2. Nolte, S. et al.: Preferential sugar imports of the EU. *Int. Sugar J.*, 113, 2011 (1346), s. 93–101.
3. Nolte, S.; Buysse, J.; van Huylenbroeck, G.: Abolition of the EU sugar quotas – what's at stake? *Int. Sugar J.*, 114, 2012 (1359), s. 146–150.
4. Nolte, S.; Grethe, H.: EU and world sugar markets in 2010. *Zuckerind.*, 136, 2011 (2), s. 90–100.
5. Neundoerfer, M.: European sugar policy. Unde venit - Quo vadit. *Zuckerind.*, 136, 2011 (5), s. 317–324.
6. Nolte, S., Grethe, H.: EU and world sugar markets in 2010. *Zuckerind.*, 136, 2011 (2), s. 90–100.
7. Spettmann, T.: European sugar in a competitive World. *Zuckerind.*, 133, 2008 (9), s. 589–595.
8. Řezbová, H.; Belová, A.; Škubna, O.: Sugar beet production in the european union and their future trends. *Agris on-line Papers in Economics and Informatics*, 5, 2013 (4), s. 165–178.
9. *Reuters, UPDATE 2-Suedzucker, other German sugar refiners fined over cartel.* [on-line] http://www.reuters.com/article/2014/02/18/suedzucker-results-idUSL6N0LN2T220140218, cit. 27. 8. 2014.
10. *CEFS Sugar Statistics 2013.* [on-line] http://www.comitesucre.org/site/statistics/, cit. 27. 8. 2014.
11. *F. O. Licht's International Sugar and Sweetener Report.* [on-line] https://www.agra-net.net/agra/international-sugar-and-sweetener-report/login/, cit. 27. 8. 2014.

Řezbová H., Smutka L., Pulkrábek J., Benešová I.: European Sugar Factories, Sugar Companies and their Alliances: Who is in Control of European Sugar Market?

European sugar market is permanently changing. The number of subjects operating in this market is constantly changing – especially the number of sugar produces is decreasing. The aim of this paper is to identify the current EU sugar market production structure – it focuses on identification of the subjects taking over the available production capacities. The paper provides an overview of the location and character of sugar factories in individual EU countries, it lists the most important sugar producing companies and their alliances and describes the relations of the companies within these alliances. Based on the findings in this paper, it is possible to characterize the EU sugar market as a very specific one. Although there are over one hundred and thirty sugar factories divided among more than fifty sugar companies, the EU sugar production is very concentrated. The majority of sugar production capacities is located in Germany, France and Poland. Individual sugar factories – does not matter where it is located – are controlled by companies based in Germany, France, Great Britain and the Netherlands. Sugar production is thus divided among eight dominant sugar alliances/companies: Suedzucker, Nordzucker, Tereos, ABF, Pfeifer & Langen, Royal Cosun, Cristal Union and Tate & Lyle. The alliances have under control almost ninety per cent of EU sugar production.

Key words: sugar refineries, companies, alliances, relations, share, market, production, EU, structure.

Kontaktní adresa – Contact address:

doc. Ing. Luboš Smutka, Ph.D., Česká zemědělská univerzita v Praze, Fakulta provozně ekonomická, Kamýcká 129, Praha 6 Suchdol, e-mail: smutka@pef.czu.cz